



BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

# BULETIN DE CONJUNCTURĂ

Anul VI nr.68

August 2003

## *Cuprins*

<i>Tendențe generale</i>	- Evoluțiile principalilor indicatori în luna august 2003 .....	2
<i>Evoluția producției</i>	- Aprecierile pozitive privind evoluția producției industriale se mențin .....	3
<i>Stocuri</i>	- Tendința descendentă a stocurilor continuă .....	5
<i>Factori care limitează producția</i>	- Blocajul financiar împiedică derularea normală a producției .....	7
<i>Utilizarea forței de muncă</i>	- Numărul de personal angajat se va diminua ușor .....	8
<i>Prețuri de producție</i>	- Creștere a prețurilor de producție.....	9
<i>Investiții</i>	- Ritm lent de creștere a investițiilor .....	10
<i>Profitabilitate</i>	- Evoluție nefavorabilă a profitabilității .....	11
<i>Secțiune grafică – evoluții sectoriale</i> .....		12
<i>Precizări metodologice</i> .....		16

### *Evoluțiile principalilor indicatori în luna august 2003*

Opiniile exprimate de conducătorii întreprinderilor participante la sondajul de conjunctură în legătură cu evoluția principalilor indicatori economici ai activității de producție în industrie și sectorul de construcții pentru luna august 2003 sunt mai puțin optimiste comparativ cu prima lună a trimestrului în curs.

Circa 37 la sută dintre agenții economici consideră că vor realiza o producție superioară celei din luna precedentă. Mai mult de 34 la sută dintre participanții la sondaj apreciază că volumul producției se va menține la nivelul lunii iulie, în timp ce un procentaj de 28 la sută (față de 20 la sută în luna precedentă) anticipează că acesta se va încadra pe un trend descendent. Gradul mediu de utilizare a capacităților de producție se va situa în jurul nivelului de 73 la sută.

Procentajul celor care apreciază că pe ansamblul sectorului de producție industrială vor crește stocurile de produse finite însumează circa 6 la sută (față de 9 la sută în luna iulie), iar cel al respondenților care estimează că absorbția stocurilor de produse finite se va intensifica se ridică la 18 la sută. În majoritatea ramurilor, stocurile de materii prime înregistrează un nivel satisfăcător, conform opiniilor exprimate de circa 87 la sută dintre participanții la sondaj. Aproximativ 10 la sută dintre agenții economici chestionați apreciază că nivelul acestora se situează sub cel normal, ceea ce semnaleză existența unor probleme de aprovizionare în unele sectoare.

În opinia managerilor întreprinderilor participante la sondajul de conjunctură, principala cauză a limitării creșterii economice rămâne în continuare blocajul financiar. Alături de acesta, pe lista factorilor care afectează buna desfășurare a procesului de producție se mai regăsesc: lipsa materiilor prime, cererea insuficientă, evoluția cursului monedei naționale și nivelul dobânzilor bancare.

Soldul opiniilor privind evoluția forței de muncă din industrie rămâne negativ, dar se remarcă în continuare o atenuare a trendului descendent. Aproape 12 la sută dintre respondenți anticipează o posibilă evoluție ascendentă a forței de muncă angajate, iar circa 14 la sută dintre cei chestionați estimează că numărul de personal se va restrânge. În opinia a circa 73 la sută dintre participanții la sondaj, forța de muncă are o tendință de relativă stabilitate.

Evoluția prețurilor de producție va fi ascendentă în opinia a circa 25 la sută dintre cei chestionați, iar procentajul celor care estimează că vor opera reduceri ale prețurilor practicate se situează în continuare în jurul nivelului de 1 la sută. Similar lunii precedente, procentajul agenților economici care anticipează o evoluție stabilă a prețurilor de producție este reprezentat de circa 70 la sută dintre respondenți.

Dacă aprecierile legate de evoluția activității de investiții evidențiază că majoritatea celor chestionați preconizează menținerea la un nivel nemodificat a volumului de investiții, estimările asupra ratei profitabilității sunt pentru prima dată în ultimii doi ani pesimiste, anticipându-se un trend negativ al acestui indicator.

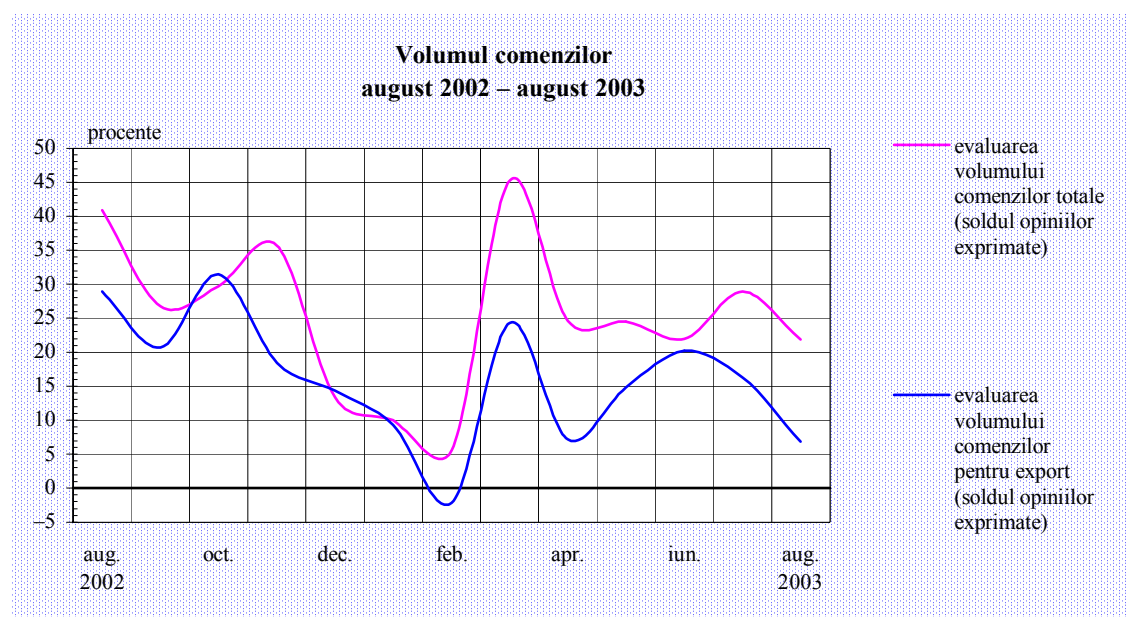
*Evoluția  
producției*

### *Aprecierile pozitive privind evoluția producției industriale se mențin*

În proporție de 35 la sută, agenții economici a căror activitate se desfășoară în sectorul industrial și de construcții estimează creșterea portofoliului de comenzi, aproape 51 la sută anticipează menținerea acestuia la același nivel, în timp ce opiniile nefavorabile reprezintă circa 13 la sută.

<b>Evoluții</b>	<b>Iul. 2003</b>	<b>Aug. 2003</b>
Producția	↗	↗
Comenzi noi - total, din care:	↗	↗
Comenzi noi pentru export	↗	↗
Gradul de utilizare a capacităților de producție	74,2%	72,7%

Ponderea operatorilor care consideră că vor avea o dinamică accentuată a volumului de comenzi se situează peste media pe industrie în industria alimentară, metalurgie, industria materialelor de construcții, sectorul de producție, transport și distribuție de energie electrică și termică, gaze și apă caldă și activitatea de construcții.



*Se menține  
trendul pozitiv  
al volumului  
de comenzi*

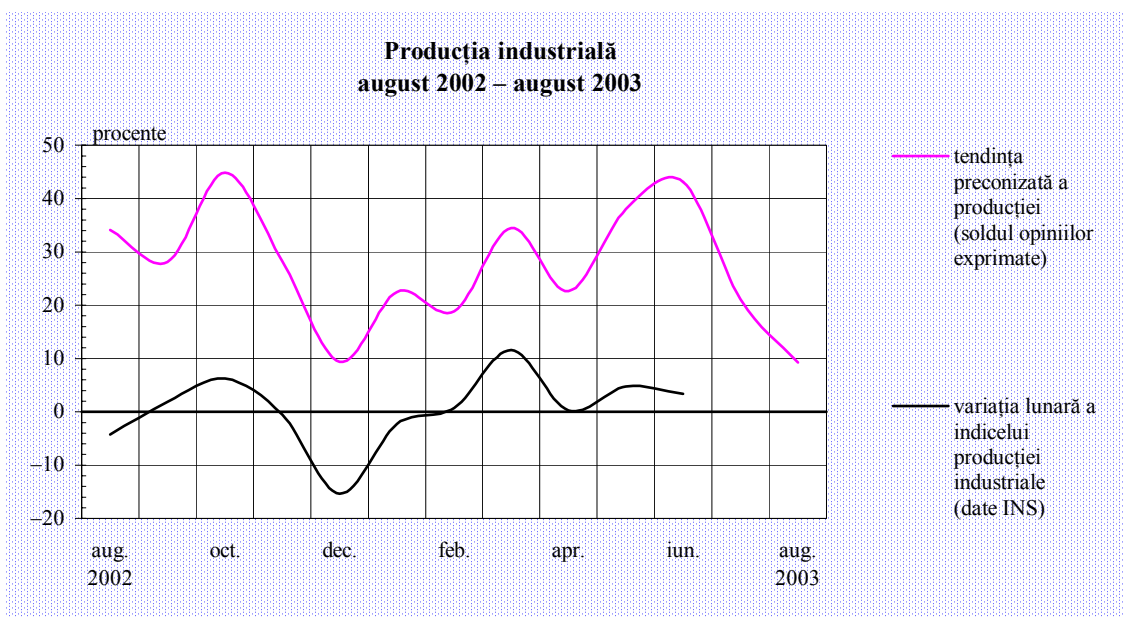
O conjunctură mai puțin favorabilă este anticipată în industria ușoară, industria chimică, industria de prelucrare a petrolului și industria mijloacelor de transport, unde se estimează că vor avea loc reduceri ale volumului de activitate. Reduceri ale portofoliului de comenzi pentru luna în curs și implicit o relativă încetinire a ritmului activității economice este anticipată și de către o parte a agenților economici care activează în industria metalurgică, sectorul de producție, transport și distribuție de energie electrică și termică, gaze și apă caldă și activitatea de construcții (unde predomină opiniile favorabile unei evoluții ascendente a volumului de comenzi).

În privința portofoliului de comenzi pentru export se prefigurează în continuare o evoluție pozitivă, dar estimările sunt mai puțin optimiste comparativ cu luna precedentă: circa 23 la sută dintre participanții la sondaj (cu 2 puncte procentuale mai puțin decât în luna iulie) anticipează o creștere a exporturilor, iar aproximativ 48 la sută consideră că în sectoarele pe care le reprezintă evoluția portofoliului de comenzi destinate exportului va fi stabilă. Spre deosebire de luna iulie, când scăderea portofoliului de comenzi pentru export era semnalată de către aproape 9 la sută dintre cei chestionați, în luna august ponderea acestora aproape că s-a dublat.

Oferta de produse destinate exportului se va situa peste media pe industrie îndeosebi pentru produsele realizate de agenții economici din industria metalurgică, industria de prelucrare a petrolului, industria ușoară, industria de mașini și echipamente și industria chimică.

Dinamica volumului de comenzi pentru export va fi modestă în industria extractivă, industria alimentară, industria materialelor de construcții și industria mijloacelor de transport, unde se preconizează că volumul comenzilor pentru export se va încadra pe un trend descendent în luna august.

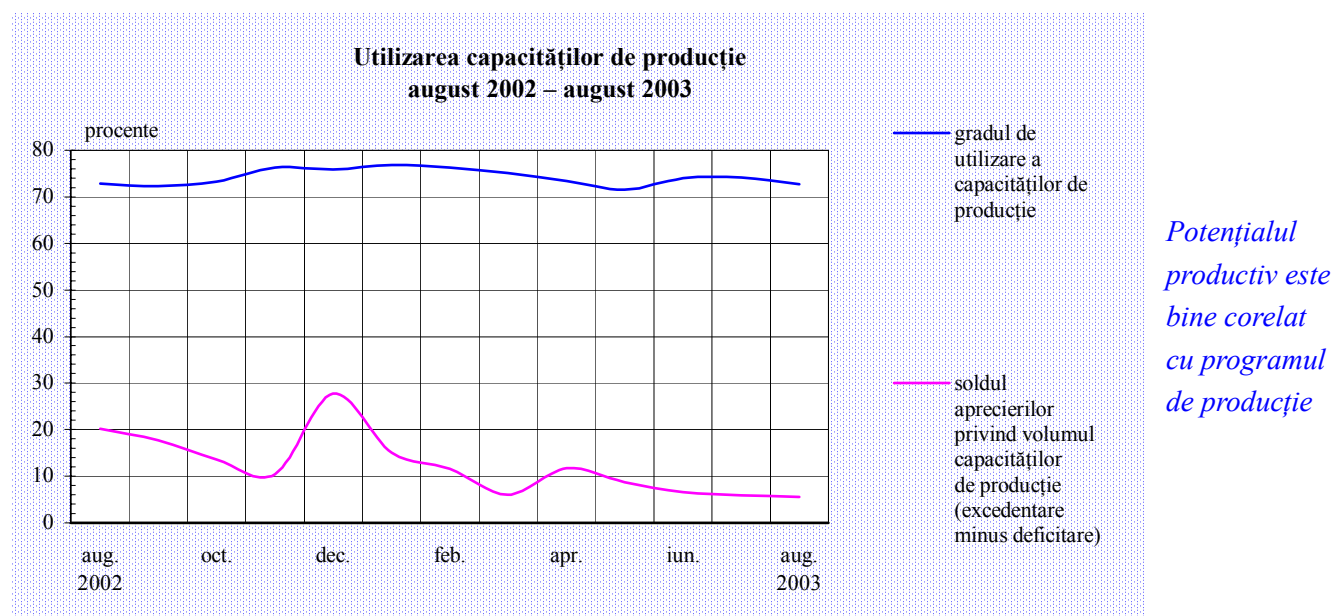
*Evoluție pozitivă, dar modestă a producției industriale*



Pe ansamblu, producția sectorului industrial va continua să evolueze pozitiv în luna august, dar creșterile vor fi modeste comparativ cu luna precedentă. Circa 37 la sută dintre cei chestionați (cu 4 puncte procentuale mai puțin decât în luna precedentă) consideră că vor obține o producție superioară, în timp ce un procentaj de 34 la sută estimează că producția se va menține la nivelul lunii iulie. Circa 28 la sută dintre participanții la sondaj (cu 8 puncte procentuale mai mult decât în luna anterioară) apreciază că producția realizată va scădea.

În mai mult de jumătate dintre sectoarele de activitate reprezentate de agenții economici participanți la sondaj se preconizează creșteri ale producției care se situează peste medie. Excepție fac industria de prelucrare a lemnului, industria poligrafică, industria de mașini și echipamente și industria mijloacelor de transport, unde ponderea celor care anticipează creșteri ale volumului de activitate este mai redusă.

Tendențe contrare sunt anticipate de agenții economici din industria extractivă, sectorul de prelucrare a petrolului, industria chimică, industria mijloacelor de transport, dar și de o parte a celor care activează în industria ușoară, industria de mașini și echipamente și metalurgie, unde predomină opiniile pozitive.



În luna august capacitățile de producție vor fi utilizate în proporție de circa 73 la sută, pentru majoritatea agenților economici gradul de utilizare a acestora situându-se în apropierea mediei pe industrie (mai puțin în industria mijloacelor de transport și industria materialelor de construcții și industria de mașini și echipamente, unde gradul de utilizare a capacităților de producție se situează între 47 și 62 la sută).

Aproape 84 la sută dintre participanții la sondaj apreciază că potențialul tehnologic aflat în exploatare este bine corelat cu programul de producție. Sunt semnalate capacități de producție excedentare îndeosebi în industria chimică, industria de mașini și echipamente, industria mijloacelor de transport (între 25 și 66 la sută dintre operatorii din aceste sectoare) și în mai mică măsură de către cei din industria ușoară, industria alimentară, și industria materialelor de construcții (unde procentajul răspunsurilor se încadrează între 6 și 16 la sută).

*Stocuri*

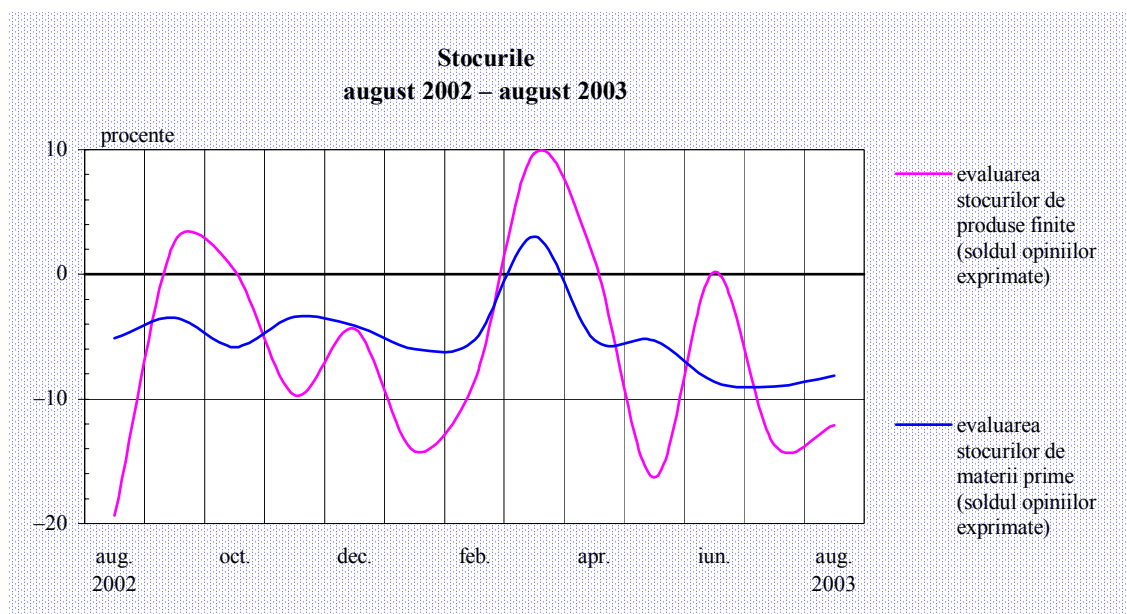
***Tendența descendentă a stocurilor continuă***

În luna august absorbția stocurilor de produse finite va continua, dar va fi mai puțin pronunțată comparativ cu luna precedentă. Această tendință reiese din răspunsurile celor 18 la sută (cu 4 puncte procentuale mai puțin decât în luna iulie) dintre participanții la sondaj care apreciază că fenomenul de reducere a stocurilor va persista.

Evoluții	Iul. 2003	Aug. 2003
Stocurile de produse finite	↘	↘
Stocurile de materii prime	↘	↘

Absorbția stocurilor de producție va fi un fenomen prezent în industria extractivă, industria chimică, industria materialelor de construcții, industria de prelucrare a petrolului și industria mijloacelor de transport.

*Evoluție  
descendentă a  
stocurilor*



Circa 6 la sută dintre respondenți (comparativ cu peste 9 la sută în luna precedentă) apreciază că producția pe stoc va continua să crească în sectoarele pe care le reprezintă. Stocurile de produse finite vor înregistra o tendință ascendentă în opinia agenților economici din industria alimentară, industria chimică, industria de mașini și echipamente și activitatea de construcții.

Similar lunii precedente, stocurile de materii prime înregistrează în majoritatea ramurilor un nivel satisfăcător, în opinia a circa 87 la sută dintre participanții la sondaj, în timp ce pentru puțin peste 2 la sută dintre respondenți nivelul acestora se situează peste normal.

Circa 10 la sută dintre participanții la sondaj consideră că nivelul stocurilor de materii prime de care dispun pot fi insuficiente pentru asigurarea ritmicității și continuității programului de producție stabilit. Principalii reprezentanți ai acestei categorii (între 10 și 37 la sută dintre respondenți) provin din industria extractivă, industria alimentară, industria chimică și sectorul de producție, transport și distribuție de energie electrică și termică, gaze și apă caldă.

*Factori care  
limitează  
producția*

### ***Blocajul financiar împiedică derularea normală a producției***

Dificultățile generate de blocajul financiar sunt considerate principalele cauze ale limitării creșterii producției de către circa 34 la sută dintre cei chestionați. Problemele întâmpinate de către operatorii economici în asigurarea continuității fluxurilor financiare sunt reclamate în toate ramurile industriale. Lipsa lichidităților pare a fi mai puțin resimțită în industria alimentară, industria poligrafică, industria metalurgică și industria mijloacelor de transport, unde efectele negative ale blocajului financiar sunt nominalizate în proporții situate mult sub media pe industrie (între 15 și 21 la sută).

Circa 26 la sută dintre respondenți consideră că activitatea productivă este perturbată și de cererea insuficientă. Portofoliul de comenzi este considerat sub nivelul de la care nu ar mai constitui o preocupare, îndeosebi de către agenții economici din activitatea de construcții și industria materialelor de construcții, industria poligrafică, industria ușoară și industria alimentară.

Pentru ultimele două locuri pe lista factorilor cu influențe adverse asupra procesului de producție sunt nominalizate deprecierea monedei naționale (de către 19 la sută dintre participanții la sondaj) și nivelul dobânzilor active practicate de bănci în relația cu clienții nebancari (de către 13 la sută dintre cei chestionați).

Cu excepția câtorva ramuri, unde influența creșterii cursului de schimb leu/euro pare a fi mai puțin resimțită (regăsindu-se în proporții cuprinse între 3 și 13 la sută în răspunsurile agenților economici din industria mijloacelor de transport, industria metalurgică, industria de mașini și echipamente și industria extractivă), deprecierea leului este nominalizată pentru efectele nefavorabile asupra procesului de producție în toate sectoarele de activitate, în proporții cuprinse între 22 și 95 la sută, în funcție de dependența acestora de importul de materii prime.

Slaba orientare către clienți și nivelul ridicat al dobânzilor active practicate de bănci în relația cu clienții nebancari contribuie la îngreunarea finanțării investițiilor, dar și a procesului de producție ca urmare a șanselor reduse ale întreprinderilor de a accede la credite. Astfel de aprecieri au fost făcute îndeosebi de către agenții economici din industria de prelucrare a lemnului, industria chimică, industria de mijloace ale tehnicii de calcul și de birou, industria materialelor de construcții și din activitatea de construcții.

Cu toate că majoritatea participanților la sondaj consideră nivelul stocurilor de producție existente ca fiind normal, în opiniile exprimate de respondenți sunt prezente și temeri legate de întreruperea fluxului de producție ca urmare a discontinuităților apărute în procesul de aprovizionare cu materii prime (datorită determinării necorespunzătoare a ritmicității și a comenzilor de aprovizionare, blocajului fluxurilor financiare, sau gestionării defectuoase a stocurilor existente). Astfel de opinii provin cu precădere din ramurile: metalurgie, industria extractivă, industria alimentară, industria de mijloace ale tehnicii de calcul și de birou.

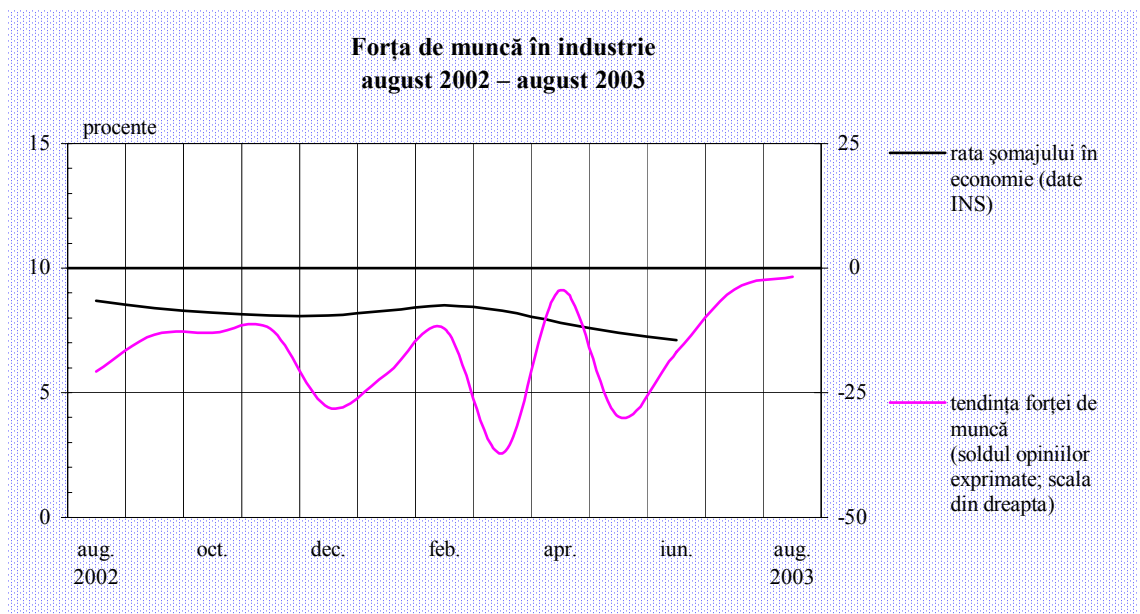
**Utilizarea  
forței de muncă**

**Numărul de personal angajat se va diminua ușor**

Pe ansamblul sectorului industrial, opiniile exprimate privind tendința numărului de personal angajat indică menținerea acestuia pe un trend descendent, dar și reducerea decalajului dintre cererea și oferta de forță de muncă.

Procentajul celor care apreciază că în sectoarele de activitate pe care le reprezintă vor avea loc disponibilizări de personal îl depășește în luna august cu numai 2 puncte procentuale (față de circa 4 și aproape 17 puncte procentuale în luna iunie și respectiv iulie) pe cel al opiniilor favorabile unei evoluții ascendente a numărului de personal angajat.

*Atenuare a  
trendului  
descendent al  
forței de  
muncă  
angajate în  
industrie*



Circa 14 la sută dintre respondenți au apreciat că, în ramurile din care fac parte, disponibilizările de personal vor continua. Cele mai afectate sunt industria extractivă, industria ușoară, industria de prelucrare a petrolului, industria de mașini și echipamente și activitatea de construcții, unde ponderea celor care apreciază că numărul de personal angajat va scădea se încadrează între 20 și 30 la sută.

În majoritatea ramurilor industriale se estimează că numărul de personal va rămâne stabil, aproape 73 la sută dintre participanții la sondaj declarând că nu intenționează să efectueze angajări sau concedieri.

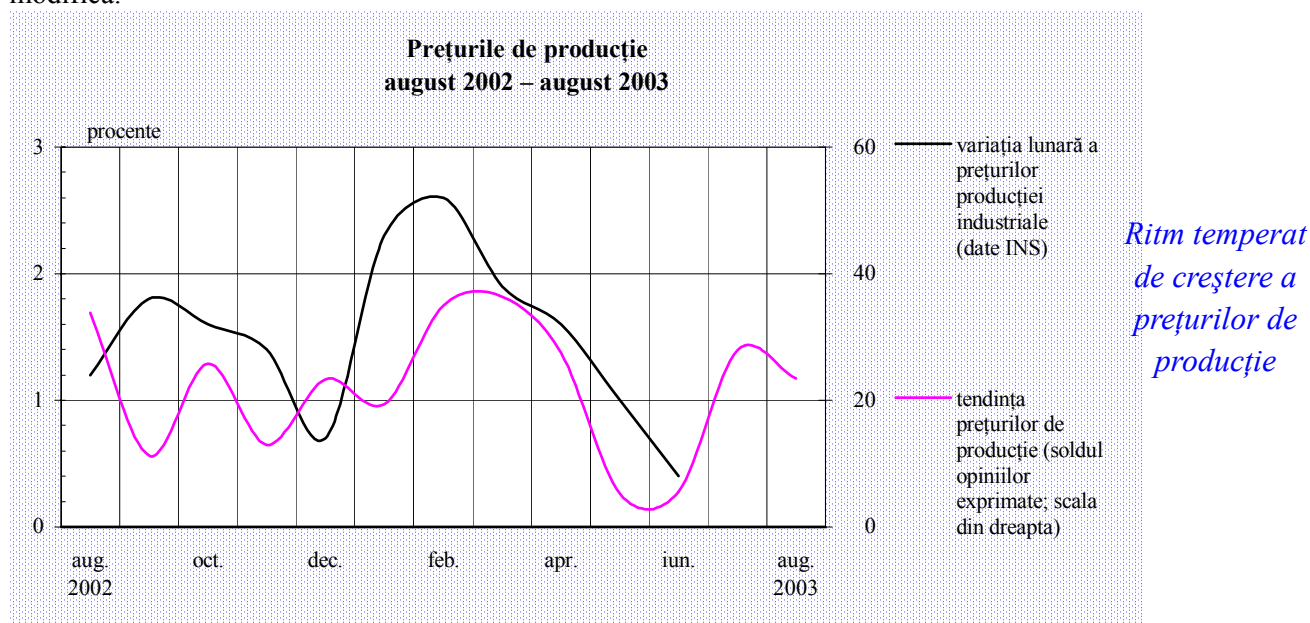
Similar lunii precedente, circa 12 la sută dintre operatorii economici anticipează un trend ascendent al forței de muncă în sectoarele pe care le reprezintă.



Prețuri de  
producție

### Creștere a prețurilor de producție

Evoluția prețurilor producătorilor industriali se va menține pe același trend ușor ascendent, dar se poate aprecia că ritmul de creștere va fi redus. Procentajul celor care se așteaptă la creșteri de prețuri a scăzut cu circa 4 puncte procentuale față de luna iulie (de la aproape 29 la 25 la sută). Circa 70 la sută dintre agenții economici apreciază că prețurile producției industriale nu se vor modifica.



Creșteri ale prețurilor de producție sunt preconizate îndeosebi de către agenții economici din industria extractivă, industria alimentară, industria de prelucrare a petrolului, industria de mașini și echipamente, construcții și industria de materiale pentru construcții, unde anticipările se situează peste media eșantionului chestionat.

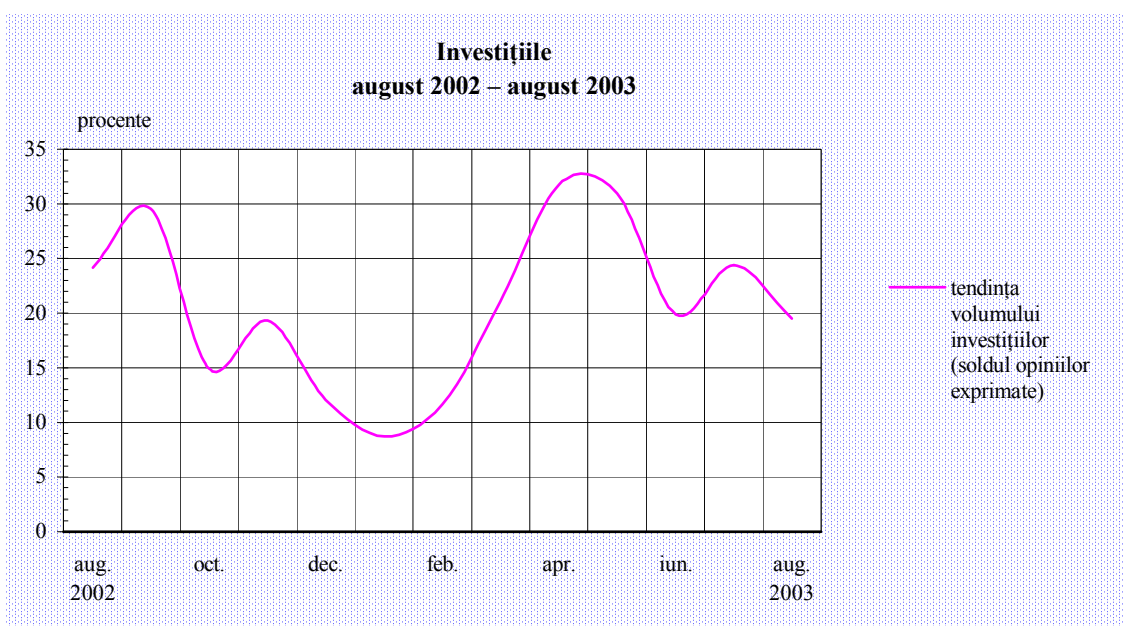
Dacă în luna iulie proporția respondenților care considerau că vor opera diminuări ale prețurilor practice era de sub un punct procentual, în luna august procentajul acestora s-a dublat fiind reprezentat de 1,3 la sută dintre cei chestionați. Agenții economici care estimează că vor recurge la reduceri de prețuri provin cu precădere din industria ușoară, industria de prelucrare a lemnului și industria chimică.

Investiții

*Ritm lent de creștere a investițiilor*

Aprecierile legate de evoluția mediului investițional sunt pozitive, dar ponderea majoritară revine unui procentaj reprezentat de circa 72 la sută dintre operatorii economici chestionați (cu 7 puncte procentuale mai mult decât în luna precedentă), care nu prevăd evoluții semnificative în activitatea de investiții.

*Trend pozitiv  
al investițiilor*

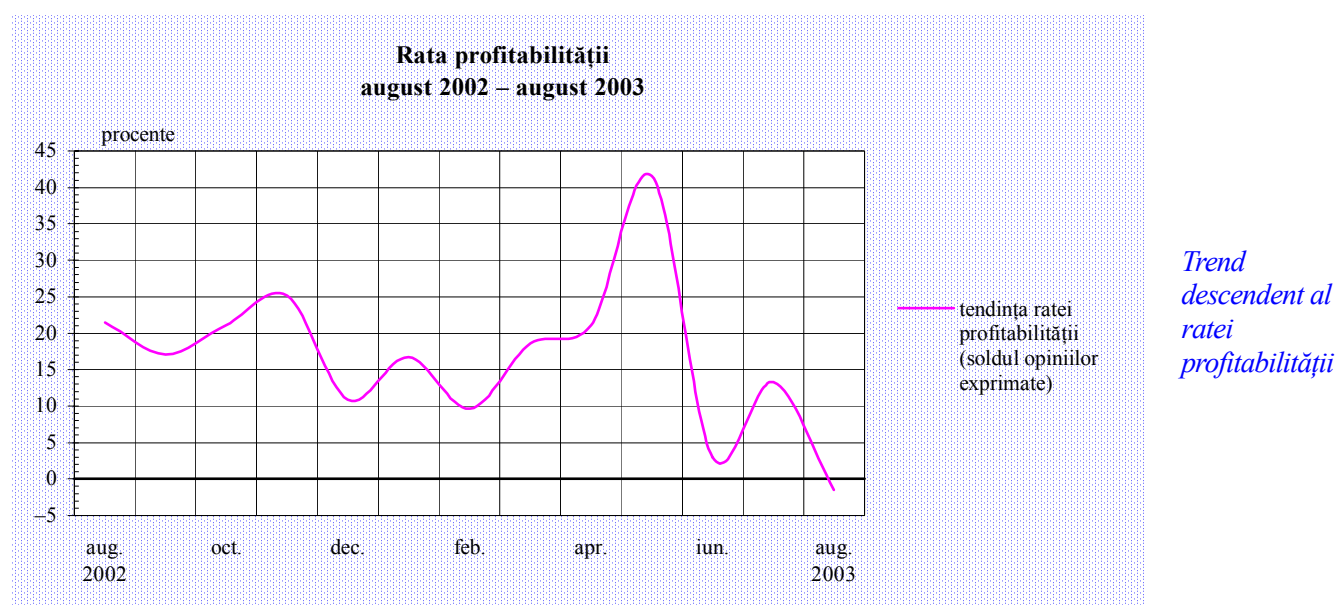


În medie pe ansamblul sectorului de producție industrială, aprecierile asupra evoluției investițiilor evidențiază un procent de 23 la sută (cu 6 puncte procentuale mai puțin decât în luna precedentă) al celor care anticipează că există resurse pentru relansarea activității de investiții. Cei care au imprimat această tendință sunt în general agenții economici din ramurile care asigură atât o acoperire corespunzătoare cu comenzi a programului de producție, cât și o bună încărcare a capacităților de producție din dotare: industria ușoară, industria materialelor de construcții, industria de mijloace de transport, industria de mașini și echipamente, chimie și fibre sintetice și o parte a celor din sectorul de producție, transport, și distribuție de energie electrică și termică, gaze și apă caldă.

În opiniile exprimate de circa 4 la sută dintre participanții la sondaj se regăsesc perspective mai puțin optimiste, semnalându-se persistența lipsei de interes pentru investiții. Agenții economici din industria poligrafică, industria alimentară și industria de mașini și echipamente apreciază că procesul investițional va avea o evoluție descendentă comparativ cu perioada anterioară.

### *Evoluție nefavorabilă a profitabilității*

Pentru prima dată în ultimii doi ani, soldul răspunsurilor agenților economici participanți la sondaj privind evoluția profitabilității este negativ. Comparativ cu luna precedentă, procentajul respondenților care estimează o creștere a profitabilității s-a diminuat cu 10 puncte procentuale (de la 21 la 10 la sută).



Progrese în evoluția profitabilității sunt anticipate în special de către operatorii economici care provin din industria alimentară, industria de prelucrare a lemnului, industria ușoară, construcții, industria de mașini și echipamente și industria materialelor de construcții.

O rată mai redusă a profitabilității este estimată de circa 13 la sută dintre participanții la sondaj (cu 5 puncte procentuale mai mult decât în luna precedentă). Cei mai reprezentativi respondenți din această categorie provin din industria chimică (41 la sută), industria metalurgică (27 la sută), industria mijloacelor de transport (22 la sută), precum și din sectorul de construcții (16 la sută).

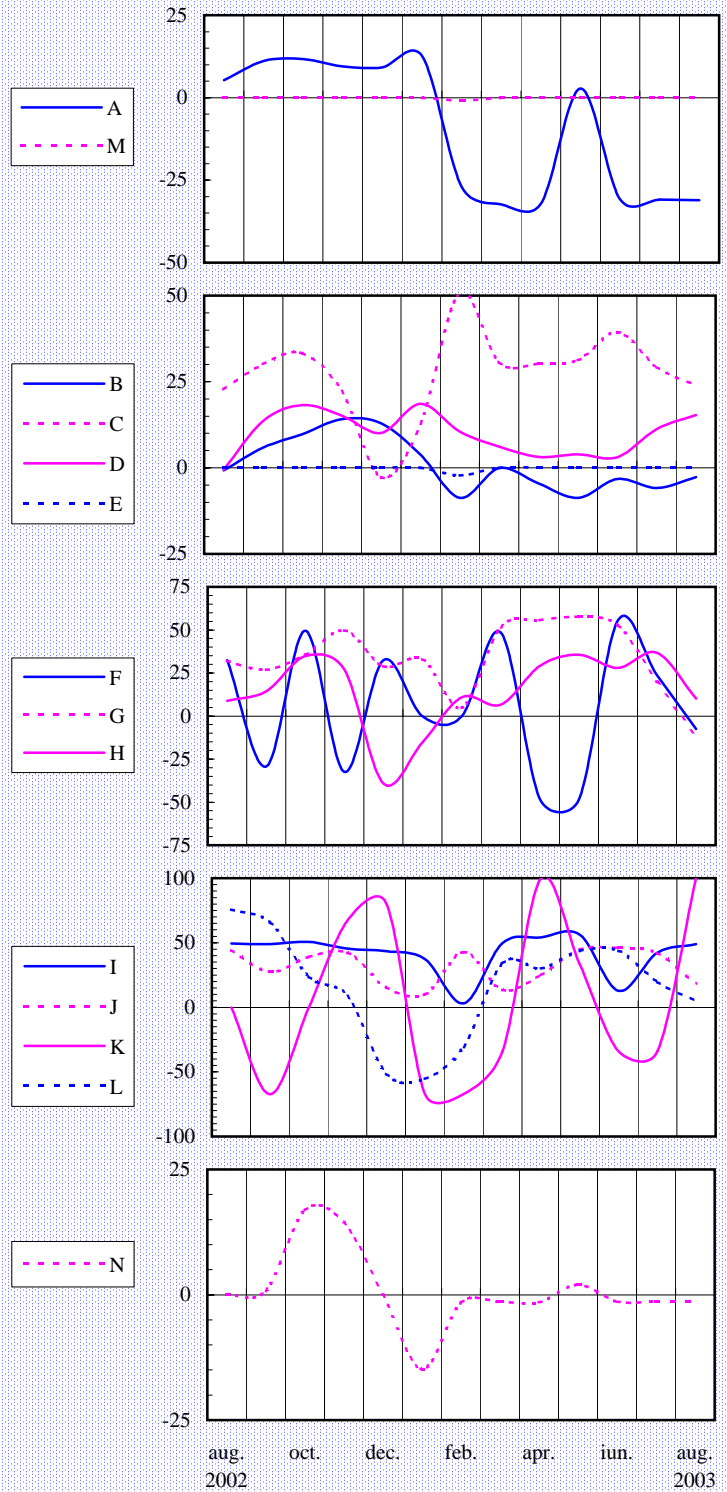
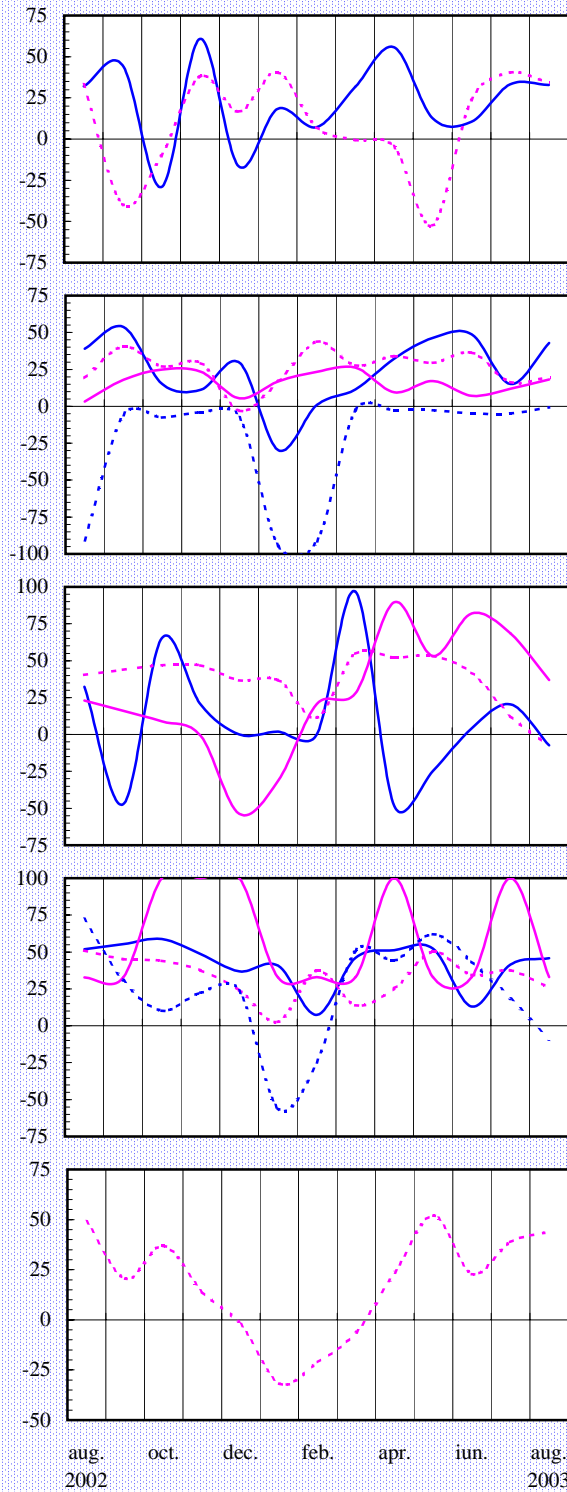
Pentru aproape 71 la sută dintre cei chestionați rata profitabilității va rămâne nemodificată pe parcursul lunii în curs.

*Evaluarea volumului comenzilor totale*

*Evaluarea volumului comenzilor pentru export*

(soldul opiniilor exprimate - %)

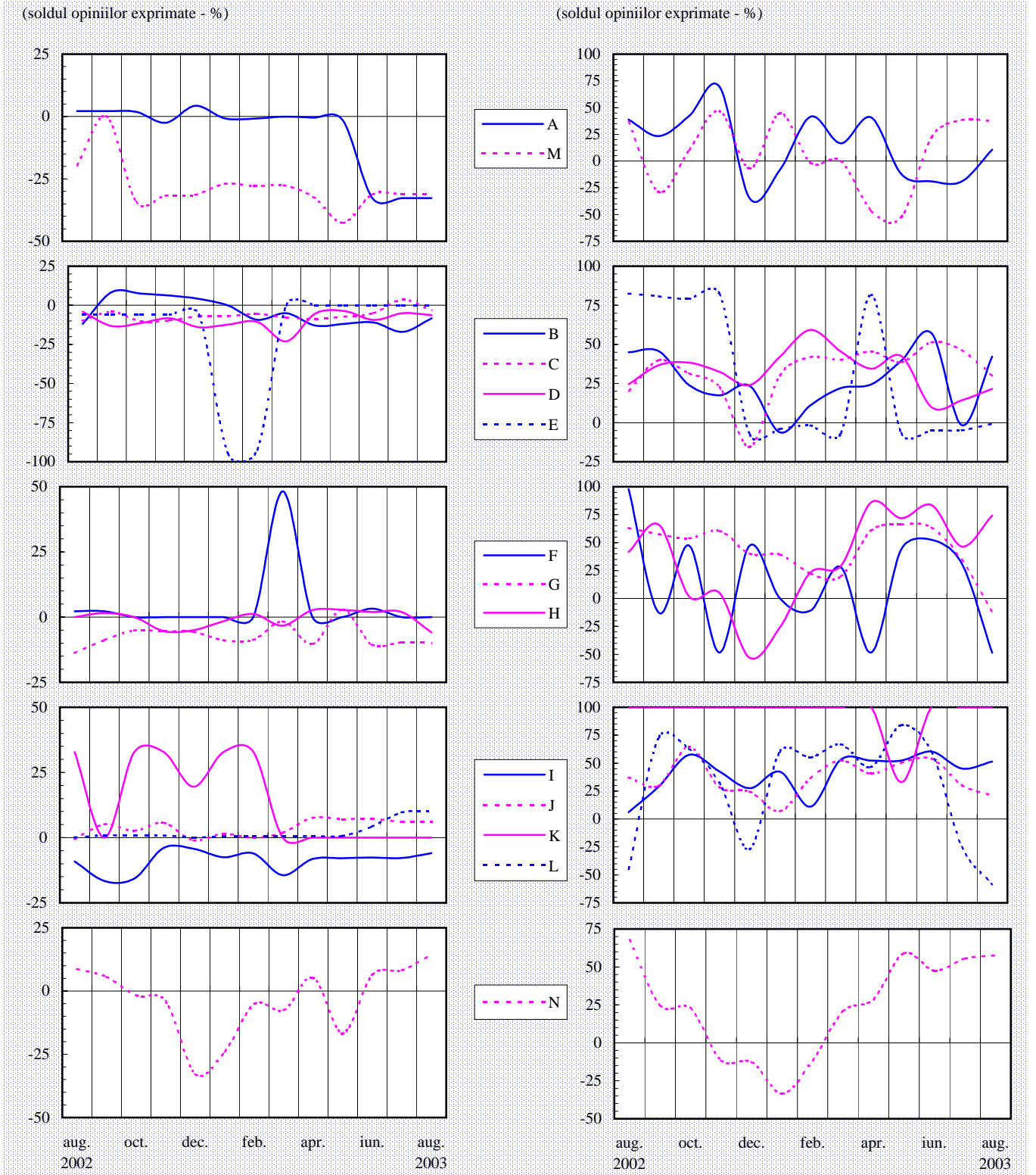
(soldul opiniilor exprimate - %)



**Notă:** Literele care apar în cadrul legendelor corespund diverselor ramuri (vezi pagina 16).

*Evaluarea stocurilor de materii prime*

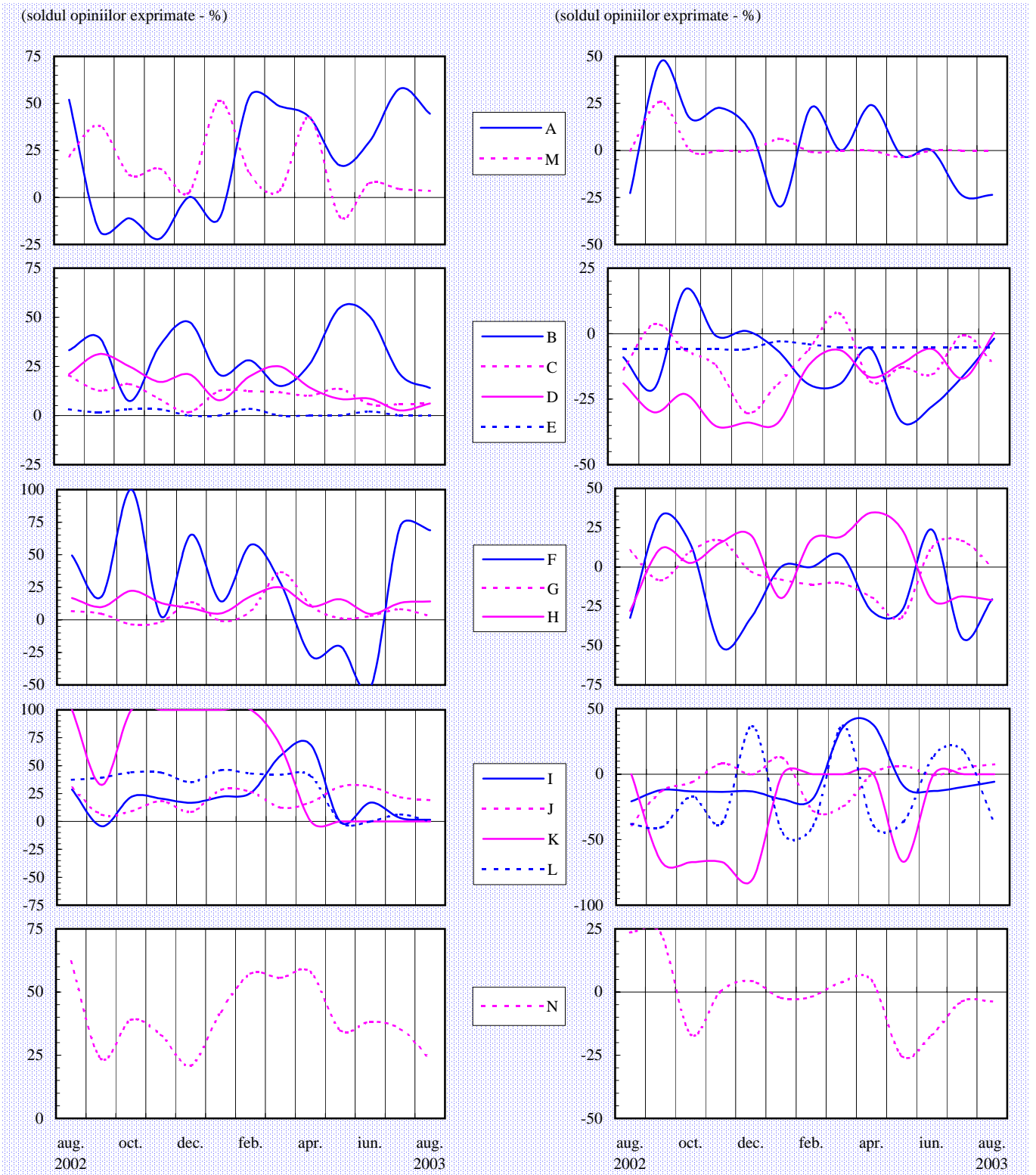
*Tendința preconizată a producției*



**Notă:** Literele care apar în cadrul legendelor corespund diverselor ramuri (vezi pagina 16).

**Tendința prețurilor de producție**

**Evaluarea stocurilor de produse finite**



**Notă:** Literele care apar în cadrul legendelor corespund diverselor ramuri (vezi pagina 16).

**Evaluarea investițiilor**

**Evaluarea ratei profitabilității**



**Notă:** Literele care apar în cadrul legendelor corespund diverselor ramuri (vezi pagina 16).

*Precizări metodologice*

Sondajul de conjunctură se desfășoară cu sprijinul sucursalelor Băncii Naționale a României și cuprinde un eșantion național de peste 380 unități industriale și de construcții, selectate astfel încât să fie reprezentative pentru economia județelor și, de preferință, să fie diferite ca dimensiuni și profil.

Întreprinderile cuprinse în eșantion fac parte din următoarele ramuri:

**A** - extracția și prepararea cărbunelui; extracția petrolului și gazelor naturale; extracția și prepararea minereurilor metalifere; alte activități extractive;

**B** - alimentară și băuturi; produse din tutun;

**C** - textilă și produse textile; confecții din textile, blănuri și piele; pielărie și încălțăminte;

**D** - prelucrarea lemnului; celuloză, hârtie și carton; mobilier;

**E** - edituri, poligrafie și reproducerea înregistrărilor pe suport;

**F** - prelucrarea petrolului, cocsificarea cărbunelui și tratarea combustibililor nucleari;

**G** - chimie și fibre sintetice și artificiale; prelucrarea cauciucului și a maselor plastice;

**H** - materiale de construcții; industria sticlei, porțelanului și faianței;

**I** - metalurgie; construcții metalice și produse din metal;

**J** - mașini și echipamente; echipamente și aparate electrice;

**K** - mijloace ale tehnicii de calcul și de birou; echipamente, aparate de radio, televiziune și comunicații; aparatură și instrumente medicale, de precizie, optică și ceasornicărie;

**L** - mijloace de transport;

**M** - producția, transportul și distribuția de energie electrică și termică, gaze și apă caldă;

**N** - construcții.

Sondajul efectuat asigură respectarea principiului statistic al confidențialității datelor individuale.

Pentru completarea răspunsurilor la întrebările chestionarului, se cere aprecierea calitativă a tendinței indicatorilor economici, prin marcarea uneia dintre variantele: ascendent, descendent, suficient, insuficient, normal, nemodificat, etc.

Prin prelucrarea datelor, se obține procentajul opiniilor exprimate pentru fiecare dintre variantele de răspuns, iar apoi se calculează soldul acestora, prin diferența dintre totalul opiniilor ce se exprimă pentru "ascendent" ("mai mult decât suficient") și totalul opiniilor care se exprimă pentru "descendent" ("insuficient"). Procentajul răspunsurilor care indică stabilitate sau normalitate în evoluția indicatorilor nu este luat în calculul acestui sold.

Pentru a asigura omogenitatea datelor, eșantionul de întreprinderi se menține pe timp de minimum 12 luni calendaristice.

Pentru agregarea datelor la nivel național se folosesc trei criterii de ponderare, și anume: cifra de afaceri, numărul de personal la data de 31 decembrie a anului anterior și numărul de personal în luna anterioară efectuării sondajului.

***N o t ă***

*Redactarea buletinului a fost finalizată în data de 19 august 2003.  
Agregarea și prelucrarea informațiilor furnizate de sucursalele Băncii Naționale  
a României, redactarea și tehnoredactarea buletinului au fost realizate de  
Direcția Studii și Publicații, tel. 021/312.43.75, fax 021/314.97.52.  
Reproducerea publicației este interzisă, iar utilizarea datelor în diferite lucrări  
este permisă numai cu indicarea sursei.*

*internet: <http://www.bnro.ro>*

**ISSN 1453 – 8989**